

ЖЕНСКИЙ СВѢТЪ

СЪ ПРИТУРКА

„ДОМАКИНЯ“

ПЕРИОДИЧЕСКО СПИСАНИЕ,

РЕДАКТИРАНО ОТЪ ЖЕНИ

ЗА ГОСПОЖИ И ГОСПОЖИЦИ

Списанието излиза дваждъ, на 1 и 20, а притурката веднаждъ, на 10 число всъчки мѣсець.

Директорка: ТЕОДОРА Г. НОЕВА

Годишенъ абонаментъ гредѣлатимъ
 I. На списанието:
 За България 4 лева
 „ странство 5 „
 II. На списанието съ притурката.
 За България 7 лева
 „ странство 9 „
 Абонати се записватъ направо въ дирекцията на списанието и въ всякътъ телеграфо-пощен. станции изъ княжеството.

Всякакви обявления, отъ послѣди се до госпожи и госпожици, публикуватъ се въ послѣдната страница за 30 стот. редътъ.
 За постоянни обявления особенни условия
 Писма, рѣкописи и пари се испращатъ: до Дирекцията на „Женския Свѣтъ“ улица „Всѣншна“ № 122.
 Писма неплатени не се приематъ.

Съдържание:

„Женский Свѣтъ“ и „Домакинята“. — Мързелтъ. — Изъ философскитѣ етюди на М. В. Безобразова. — Писень (разказъ). — Биография на г-жа Роза Bonheur. — Корреспонденция. — Известия.

„Женский Свѣтъ“ и „Домакинята“, рецензирани повторно отъ Европейския печатъ.

Въ 9-ия брой отъ минжгодишното течение на списанието ни бѣхме помѣстили подъ надсловъ: «Европейский печатъ за „Женския Свѣтъ“ мнѣнието на единъ Бельгийски корреспондентъ, публикувано въ французския вѣстникъ „La Patrie“ за нашето списание; сега съ голѣмо удоволствие съобщаваме на нашитѣ читателки и читатели, че въ идущия брой ще обнародваме една нова рецензия изъ европейския печатъ за въ полза на чашето списание отъ извѣстния на българската читающа публика знаменитъ полски критикъ Титусъ Сопоцько. Той въ Януарската книга 1895 г. на полското периодическо списание „Przegląd Powszechny“ посветява цѣли 4 страници за нашето списание и съ извѣстната си проникателностъ разгледва обнародванитѣ отъ насъ статии, като цитира и цѣли пасажи изъ по-добритѣ отъ тѣхъ, безъ да е пропуснжлъ нищо неразгледано. Той тѣй добръ е схванжлъ всичко писано и тѣй беспристрастно анализира публикува-

нитѣ статии, щото нищо не е могло да се отгърве отъ неговото остро и наблюдателно око — нѣщо, което е досѣдно само на подобни като него критици.

При това удоволствието ни тоя пътъ за тая благоприятна върху списанието ни критика е особено голѣмо, че тя е направена отъ славянинъ критикъ въ славянско списание, за което отправяме нашитѣ признателни благодарности къмъ г-на Сопоцько.

Мързелтъ.

(Прѣводъ.)

За какво ти би служилъ мързелтъ? За какво добро?

Ако ти би открилъ въ него една точка, една само, която ти би била полезна; ако ти би намѣрилъ една, която ти би била приятна; ако ти, би ми показалъ една, която не би ти поврѣдила, азъ бихъ отишелъ на ловъ и бихъ ти донесълъ единъ бѣлъ дрозъ.

Нѣма нито единъ лѣявенецъ, който подирѣвъ до стѣната, да не е билъ задълженъ да съзнае, че мързелтъ никога не му е билъ на помощъ, не казвамъ за прѣминаванпето на врѣмето; но за употреблението му безъ тѣга

Ако сжществувахъ два часовника, единий да отбѣлѣзваше часоветѣ, употреблени въ мързелъ, а другий — тѣзи въ работа, скоро ти би видѣлъ, че часовникътъ за работата би показалъ

двойно или тройно по-малко, отъ този за мързела.

Съзнавашъ, че мързелътъ те приспива. Ти знаешъ, че прозяването не е радостъ, че скръстенитѣ рѣцѣ е едно наказание и че днитѣ на бездѣйствието сж гробищата.

За поправяннето на лѣнивцитѣ, трѣбва да имъ забранимъ всѣкакво дѣйствие: Ти си лѣнivecъ; бжди такъвъ. Ти не искашъ да работишъ; не работи. Ти имашъ очи; затвори ги. Ти имашъ уши; бжди глухъ. Ти имашъ езикъ; бжди нѣмъ. Ти имашъ рѣцѣ и крака; бжди неподвиженъ. Имашъ носъ; бжди вѣчно хропотничевъ . . . , защото употреблението на петѣтѣхъ чувства е една работа. Колкото за душата и сърдцето ти намали ги значително. Унищожи ги. Въ вѣтрѣшността на тѣлото на лѣнивеца не може да има освѣтъ една душа вѣтрѣшна, едно сърдце бездвижно, като самага него.

Какво би мислилъ ти, за едно птиче, което има крила и не хвърка; за желата, който прѣдпочиталъ би да изгние въ калта, отъ колкото да стане на бугъ; за яйцето, което не би пожелало да се пзлюпи? — Ти ще си кажешъ: «Ето сжщества и нѣща, които отстъпватъ отъ законитѣ за тѣхното прѣдзначенне, тѣ сж недостойни Божии сжщества!»

Лѣнивицо, ти си това птиче, този желадъ, това яйце, това недостойно сжщество!

Г-ца Цветика С. Каршова.

Изъ философскитѣ етюди

на М. В. Безобразова.

Сжжденията на Канга, Шопенхауера и Хартманна за жената.

(Продълженне отъ брой 4 и край.)

IV.

Третий философъ, Хартманнъ, рисува съ още по-живи краски безправственността на женитѣ. Тя служи за источникъ на всичко това зло, отъ което е заразено сѣврѣменното общество, и въ неѣ се олицетворяватъ всичкитѣ недостатъци на французската нация.

Прѣдлагаемата отъ Хартманнъ реформа е още по-несжществяма отъ Шопенхауеровския проектъ да се върнемъ къмъ харема*). Ний ще поговоримъ за неѣ по-нататѣтъ; по-напрѣдъ ще трѣбва да прѣчистимъ всичко това зло, което се корени въ жената. Тя се отличава съ слабъ разумъ и повърх-

ностно чувство. Напразно мислятъ, че тя чувствува по-силно отъ мъжа: тя само по-рѣдко скрива чувството си, и то (чувството ѣ) по-лесно се възбужда при всѣки дрѣбенъ случай. Това повърхностно чувство служи за источникъ на нравственността ѣ, защото още по-малко може да се расчита на женския разумъ. Нейната нравственностъ е или хетерономия, или замаскированъ егоизмъ. Невъзможно е да си прѣдставимъ стойческия идеалъ на мъдреца въплотенъ въ лицето на жената, защото тя не е въ състояние да се увлича отъ идеи. На неѣ е чужда положителната нравственностъ, именно чувството на гордостта: тя знае само отрицателната — срама. Съ това се и обяснява влѣчението на жената къмъ религията. Добродѣтелта за неѣ е недостѣпна, отколкото за мъжа; но щомъ веднажъ падне и срама изгуби, то тя вече не може се възвърна: падналата жена дохожда до цинизмъ и става лицемѣрка. Недостѣпни сж за неѣ така сжщо и съзнателната нравственностъ и чувството на дълга. Жената е несправедлива даже къмъ собствениитѣ си дѣца, отива въ сжда не заради възстановлението на истината, а само отъ гордостлюбие и жаждата за отмѣщение, поставя пѣкъ благородно само отъ чувството на лична прѣданность. Тя никой пѣтъ не ще върне на продавача излишнитѣ пари или товаръ, (дадени ней по погрѣшка), като се утешава съ мисълта, че и тя по нѣкой пѣтъ прѣплаща по вече, отколкото се слѣдва. Отъ мъжата измѣва пари за туалетъ подъ прѣдлогъ, че ѣ трѣбватъ за нѣкои хозяйствени работи. Всички дрѣбни прѣстъпления съставляватъ сферата на жената, такова сж: лѣнността, хитростта, кражбата, подлогътъ; неѣ ѣ плаши само размѣрѣтъ на прѣстъпленнето, а не съзнаването прѣстъпността. Женитѣ не само че сж слаби, но сж и страхливи. Тѣ сж готови да лѣжатъ и мамѣтъ «изъ любви къ искусству», само и само да си останатъ въ свойственната тѣмъ сфера. Новизната имъ се харесва само въ дрѣболнитѣ, тѣ сж за якостта на социалнитѣ граници, върху които се зиже тѣхната добродѣтел, и женитѣ винаги сж близи и ще бѣдѣтъ най-яри защитници на реакцията. Тѣ внасятъ въ нѣмското общество лицемѣрие, комедианство и тщеславие. Когато се събиратъ само мъже, между тѣхъ царствува другъ духъ, и не напразно здравомислящитѣ хора бѣгатъ изъ гостилницитѣ по ресторанитѣ, въ което се заключава не малка опасность за още по-голѣмото разединение на половеѣ.

Мисляйки за благого на нѣмската цивилизация, Хартманнъ мисли да върне жената къмъ естественността и искренности. Това е по-вече отъ Платоническо желанне отъ негова страна, въ осжществлението на което и той самъ не върва, защото налѣ ужъ положението на жената се обусловува отъ всички нейни недостатъци и се явява тѣхно послѣдствие, — моралътъ на разума за неѣ е така сжщо недостѣпенъ. При по-нататѣшнитѣ успѣхи на цивилизацията този моралъ, напротивъ, ще се

*) Къмъ полигамията (б. пр.)

развива, а съобразно съ това ще се измѣни и тѣзи роль, която жената играе сега въ обществото.

Въ това отношение, слѣдователно, нашия философъ може да се успокои, — злий элементъ, чиято носителка е жената, самъ по себе си е осъденъ на гибель, и близо е, може би, онуй врѣме, когато тя вече не ще заразява нѣмския въздухъ съ миризмата на Франция.

Но Хартманнъ си противорѣчи, изказвайки желание, щото жената да играе роль въ бъдѣще, и като счита, че кореннитѣ ѝ свойства могатъ да се измѣняватъ; той и самъ съзнава неосъществимостта на желанието си, защото до като възпитанието на дѣщеритѣ ще се намира въ рѣцѣтъ на майкитѣ, жената ще си остане таквазъ, каквато е, а да се измѣни-това не е възможно безъ да се не причини още по-голяма врѣда. И така, той самъ признава утопичността на своето желание, и при все това, прѣдлага слѣдующата реформа за женското образование.

Това, което се нарича женски въпросъ, съставлява въпросъ само за момитѣ. Това е жалка замѣна на настоящето призвание на жената, за която съществува само една задача. Думата е, разбира се, за дѣцата, или за тѣхната рождаемостъ. Другъ интересъ за женитѣ не може и да бѣде. *Най-голямо уважение заслужава онѣзи жена, която е дала на държавата най-голямо число добрихъ вѣстити дѣца.* Но това никой и не мисли да оспорва: за изпълнението на тѣзи задача се изисква и по-голямо развитие за жената. Хартманнъ гледа на тѣзи трудна задача твърдѣ просто или, по-добрѣ да се каже, счита, че тя може да се разрѣши само по единъ начинъ, въ който и вижда всичкото спасение. Този начинъ се състон въ това, че да се внуши на момитѣ уважение къмъ тѣхната културна задача, т. е. да се прѣмине съ тѣхъ курсѣтъ по историята на цивилизацията, задѣчата на която е — да развие идеалитѣ на челоуѣчеството, и да се развие въ тѣхъ съзнанието да не ги е страхъ отъ да иматъ дѣца, а, напротивъ, да желаятъ да ги иматъ (тѣзи двѣ послѣдни обстоятелства и сега не играятъ сериозна роля въ живота на жената, и Хартманнъ напразно тълкува за дезертиритѣ и сравнява съ тѣхъ момитѣ, които не встъпватъ въ бракъ отъ страхъ). Тайната, съ която е облѣченъ бракѣтъ въ нашето общество, ни напомня птицата страусъ *) която си крне главата въ собственитѣ пера; въ Германия трудната жена по улицитѣ се подхвърга на насмѣшка, въ Франция мѣжътъ никой пътъ не ще ѝ зема подъ ръка. Ако това е тѣй, то подобенъ status quo изисква, разбира се, измѣненне, ма, каръ че е съмнително дали ще се увѣнчае съ подобенъ резултатъ прѣдлагаемата отъ Хартманнъ мѣрка.

Ако «курсѣтъ по историята на цивилизацията» не постигне желанната цѣль, то ще се яви само още едно ново доказателство, че жената не е въ

състояние да се освободи отъ нравственната хетерономия.

Странно е, разбира се, дѣто се говори на женитѣ за важността на брака, когато самъ Хартманнъ признава, че всички тѣхни помисления сѣ съсредоточени на този шагъ, и въ него се осъществява цѣльта на живота имъ. За жената не е достѣпна висшата форма на любовта, която прѣдставлява съединение на половото чувство съ дружбата: недаромъ се придържатъ тѣ о думата «любовъ», съзнавайки своята неспособностъ за дружба, която е невъзможна между женитѣ. Нейното чувство винаги ще си остане полово — бѣде ли то майчина, дѣтска или братска привързаностъ, защото друга форма на любовта за неѣ е недостѣпна (така сѣщо, както и за животното, обличенето, отъ което, впрочемъ, Хартманнъ се въздържа.) Жената не може да съществува безъ съвѣтитѣ и ръководството на мѣжътъ, и горко на онѣзи, която е лишена отъ тѣхъ. По самата си природа тя се подчинява на мѣжъта и му отстапва въ всичко, даже и въ архитоническата красота, защото мѣжътъ е сложенъ по-красиво.

До колко е непривлѣкателна женската нравственностъ, до толкова, по мнѣнието на Хартманнъ, сѣ безотрадни дѣтскитѣ опитвания и стрѣмления на жената къмъ еманципацията. Въ послѣднитѣ 50 години, отъ врѣме на учреждаването висши женски учебни заведения въ Германия, нѣма заблѣжителни жени, а има само «сивие чулки» *). Значи, Хартманнъ признава, че такива жени (т. е. заблѣжителни) прѣди 63 години сѣ съществувахи (Phänologie се е появилъ въ 1879 год.), а това не е напълно съгласно съ тѣзи обща характеристика на жената, която той ни дава. Излишна се явява и оговорката, че има и сега жени, които не умѣятъ да се прѣструватъ, и нравствеността на които е съзнателна. За мѣжътъ, които умѣятъ да лѣжатъ и се прѣструватъ, Хартманнъ нищо не говори.

Ако Хартманнъ не отричаше въ женитѣ индивидуалността, то не би могълъ така безразборно да имъ приписва всички пороци; веднажъ като говори за нѣкакви-си исключения, то трѣба да мислимъ, че и самъ той счита таквото жени за явления феноменалии. Но тѣхното съществуване не могло да поколебае неговитѣ основни възглѣдове. Може даже да се каже, че числото на таквото жени е пропорционално съ числото на идеалнитѣ мѣже. Болшинството хора сѣ така сѣщо далеко отъ идеала, както Хартманнъ отъ съзнанието, че трѣбваннето, което той прѣдвява на жената, е идеално. Тѣзи характеристика на жената носи отпечатѣкъ на автора ѝ пессимиста, тя е въ висша стѣпенъ безотрадна. До като жената си остава таквазъ, каквато ѝ счита Хартманнъ, то и нейнитѣ опитвания

*) Сивий чулокъ — наричатъ жена, която само позавза видъ, че се занимава съ науката и се интересува отъ разнитѣ обществени въпроси, а въ сѣщностъ нищо сериозно въ неѣ нѣма. (б. пр.)

*) Страусъ — камилско птиче.

и старания да се избави отъ това положение, което тя сега заема въ Германия, ще бѣдѣтъ само дѣтинство въ очитѣ на прѣдставителитѣ на цивилизацията; не може, разбира се, да се възлагатъ на дѣжди и на бѣдѣщето и трѣбва да се примиримъ съ мисълта, че тя не е въ състояние да даде на обществото добръ възпитанни дѣца.

Реформата пъкъ, която прѣдлага Хартманнъ, се явява, отъ своя страна, двуостро оръжие. Въ рѣцѣтъ на доста много учители разяснението нравственната задача на жената може да стане прѣдмѣтъ двусмисленъ. Ако съсрѣдоточимъ всичкитѣ мисли на момитѣ върху брака, и само върху него, които (мисли) и безъ това често биватъ насочени върху този шагъ въ живота имъ, то това може да има твърдѣ лошеви послѣдствия и да ослаби значението на учебнитѣ заведения, гдѣто се проповѣдва по подобенъ начинъ. Ако ще се извличатъ изъ историтѣ само подобни квинтесенции, то не ще ли бѣде образованието твърдѣ едностранчиво? Войникѣтъ трѣба да се запознава съ войнишки подвизи, за дърводѣлеца е полезно да знае твърдостта на разнитѣ видове дървета, но и на дърводѣлеца, и на войника, и на момата училището трѣба да даде извѣстно умствено развитие, да имъ съобщи тѣзи общи знания, които изисква, но не имъ дава животѣтъ. Далечно не е безспорна мисълта на Хартманнъ, че момата е необходимо да се приготви въ училището къмъ нейното призвание, т. е. специализацията на сръдното образование още не е аксиома, а между това прѣдъ насъ стои фактѣтъ, че далечно не всички моми ще иматъ възможность да изпълняватъ тѣзи свой нравственна задача.

Хартманнъ настоява на необходимостта да се намали въ женскитѣ учебни заведения числото на уроцитѣ до 3 въ день. Но несравнено по-важно е, струва ни се, намалението на отвѣнклассната работа, която може да обрѣменява учащитѣ се и при 3 само урока въ день. Болното мѣсто на съврѣменното обучение е твърдѣ формалното отношение на учителитѣ къмъ своето дѣло. Когато всички учители станатъ педагози, тогава ще се облекчи и положението на учащитѣ се. За педагога сѣ нуждни не само знания, а трѣба да поработи доста и надъ самъ себе си.

И Шопенхауеръ, и Хартманнъ и двама тѣ не сѣ разбирали дѣйствителнитѣ задачи на възпитанието и образованието; тѣхнитѣ пъкъ възглѣдове върху жената отрѣзватъ пѣтя къмъ нейното понататъшно развитие и затова исклучаватъ възможността на прогресса, а слѣдователно, отричатъ бѣдѣщността на Германия.

Дали служатъ тѣзи възглѣдове като приговоръ за Германския народъ или сѣ тѣ нищо повече, освѣнъ една горчива погрѣшка на философитѣ, — ний прѣдоставяме да сѣди историтѣта. *Ив. Т-ва.*

Пѣсень

(Разказъ).

Прѣведенъ отъ русски.

Станционний звѣнецъ сѣ нѣкакъвъ сѣ тѣженъ и жаловитъ гласъ извѣсти публиката на Н-ската станция за приближенето на пасажирския тренъ.

Слѣдъ това надалечно се чу свистокъ, сѣтнѣ далеченъ, нѣщо като подземенъ екотъ и наскоро вечерната мъгла прорѣзахъ два огромни фенеря, като двѣ очи на нѣкое исполинско чудовище, които сѣ приближението на трена все повече и повече се увеличавахъ и далечно напрѣдъ сѣ освѣщавахъ мокритѣ релси и калния, почти стоненъ, снѣгъ.

Като се чу свистокѣтъ, отъ малката станционна зала, дѣто се намираше и кассата, излѣзе единъ едъръ джандаринъ; поправи си шапката, пѣхнѣ сѣ рѣцѣтъ въ джобовѣтъ на шинеля и важно-важно заходи насамъ и нататѣкъ по платформата, като дрънкаше сѣ шпоритѣ си.

Слѣдъ него се показа началникѣтъ на станцията и се спрѣ около вратата на залата, дѣто се свиваше отъ трудъ и се овиваше въ вѣтхото сѣ палто. А снѣгѣтъ въ видъ на едни, мокри туфери; нѣкакъ сѣ неохотно, лѣниво валѣше отъ тѣмното небе, меко като цухъ падаше на влажната земя и тутакси исчезваше безслѣдно.

Около сѣщитѣ врата на една скамейка сѣдѣше единъ селвинъ, отъ сръденъ рѣсетъ човѣкъ, сѣ строго лице, дълга бѣла брада, която му придаваше нѣкакъвъ-сѣ пратриаршески благообразенъ и почтенъ видъ. Това лице неволно обрѣщаше вниманието на хората: той, както се виждаше, не бѣше още старъ, изглеждаше на видъ не само бодъръ, но и могъщъ, а бѣлитѣ му коси и брада показвахъ като да сѣ плодъ отъ нѣкоя тѣжка, прѣживна неволя, която бѣше изобразила лицето му сѣ брѣчки и му придаваше едновременно и кротко, и строго, и аскетическо изражение.

Врѣхъ късия сѣ кожухъ, той бѣше облѣченъ въ синя козана дрѣха сѣ яка, обутъ въ голѣми, черни ботуши, а на главата сѣ носѣше синъ, високъ калпакъ, който по формата сѣ твърдѣ приличаше на архиерейска митра (владишка корона).

Редомъ до него на скамейката лежеше голѣмъ коженъ куферъ, яката овързанъ сѣ върви.

Тренѣтъ сѣ пѣхтение и шумъ се приближи до станцията, заблѣщувахъ слабоосвѣтенитѣ и испотени прозорци на вагонитѣ и медленно се спрѣ.

Пакъ се чу звѣнецѣтъ, раздаде се рѣзкий пискъ на оберъ-кондукторовата свирка и локомотивния свистокъ.

Оберъ кондукторѣтъ, едъръ и строенъ човѣкъ, въ сюртукъ, сѣ цѣла колекция ордени и медали, отдалечно като видѣ около вратата на платформата червената шапка на станционния началникъ, още като вървѣше тренѣтъ скокнѣ отъ площадката на вагона и сѣ книга подъ мишница, сѣ испѣчени напрѣдъ гърди, храбро се приближи до него. Отъ ва-

гонитъ наченяхъ да излизатъ пассажеритъ, все повече отъ простонародieto, въ къси кожухчета, палта и тѣй — безъ покритъ съ нѣщо по-топличко гърбъ, и като смаяни се хвѣргахъ насамъ и нататъкъ по платформата.

Почти всички бѣхъ весели, живи, нѣкои пияни високо крещѣхъ и се смѣяхъ, пуцахъ си шегички, като щедро украсявахъ рѣчитѣ си съ доста нецензурни думи.

— Къдѣ на дяволитѣ отивате!... — Недружелюбно имъ искръска единъ тлъстъ кондукторъ, като тоже слизаше отъ площадката на вагона и се здрависваше съ джандарина. — Ей-сега ще тръгнемъ, само за двѣ минути се спрѣхме!...

— А дѣ тукъ ракийца може да си купи човѣкъ?... ги попита единъ момъкъ, отъ низѣкъ рѣстъ, мѣничко нагърбенъ и съ криви крака, повидимому шивачъ.

— На тѣзи станция нѣма буфетъ!... важно му казва джандаринчѣтъ.

— Ахъ, да се невиди макаръ, а!... съ досада казваше прѣдполагаемий шивачъ, но все пакъ, види се, защото не се довѣри на джандарина, лети слѣдъ другитѣ къмъ освѣтената гара.

— Вода!... Вода!... дѣ има вода? На разни гласове крѣщѣтъ пассажеритѣ, като въ гъста тълпа се приближавахъ къмъ джандарина. Въ тѣхното число се намирахъ и нѣколко баби.

— Ей тамъ, подъ цървия прозорецъ ще видишъ има ведро!...

Всички летѣтъ нататъкъ.

А тамъ страшна навалица: бързатъ да се напийтъ, или да си напльнѣтъ за по пътя чайницитѣ и стѣклата.

— Кой вагонъ е за непушачитѣ?... солидно, строго и меко попита кондуктора същия благообразенъ селянинъ, за когото приказвахме отъ начало.

— Въ вагона за непушачитѣ, байчо, нѣма вече мѣста!... Иди въ задния вагонъ.

Селенинчѣтъ бързо-бързо, отъ страхъ да не загъсне, опяти се къмъ казания вагонъ и едва носѣше тѣжкия си куферъ.

— Ви къдѣ отивате?... спрѣ го кондукторчѣтъ въ задния вагонъ. — Билетъ имате ли?

— Имамъ!...

— Тогава идѣте!... Само миѣте отъ онзи край, защото тукъ е дамското отдѣление.

Селенинчѣтъ заграчи нататъкъ.

— Звънецѣтъ!... заповѣда началникчѣтъ на станцията.

Зазвънѣхъ два пъти, наскоро единъ подиръ другъ.

— По мѣстата си!... По мѣстата си!... — закрѣщѣхъ кондукторитѣ. — Ей-сега тренчѣтъ ще тръгне, по мѣстата си!...

Всички се засуетихъ, зашумѣхъ, затласкахъ се, распрѣснѣхъ се по цѣлата платформа, като всѣки търсѣше своя вагонъ.

Раздаде се пронизителний рѣзѣкъ пискъ на оберъ кондукторовата свирка. Въ отговоръ се чу гѣстий гласъ на локомотивния свистокъ.

Двама-трима закъснѣли отъ всичкитѣ си сили се завтекохъ къмъ вагонитѣ си.

Най-сетнѣ се чу послѣдний оберъ-кондукторский пискъ, и въ отговоръ пакъ локомотивний.

Тренчѣтъ тѣжко се мрѣди отъ мѣстото си. Отново заблѣщукахъ прозорцитѣ на вагонитѣ, зачу се звѣтението на синджиритѣ и тропанието на колелетата.

— Ей, пиленца!... хайдете съ насъ! извика отъ площадката на единъ вагонъ единъ младъ, мѣничко сръбнѣлъ, момъкъ, като видѣ на платформата двѣ моми.

Познатий ни селенинъ отвори вратата на вагона, който му прѣпорѣча кондукторчѣтъ, и за минута се спрѣ на прага въ нерѣшителностъ, като че размислюваше да влѣзе въ вагона или не?...

«Колко е напушено!... си помисли той: цѣлъ ще се омеришешъ на тютюнъ!...»

— Ей, чичко, притвори вратата: ще замрѣземъ!... се чу отъ дълбочината на вагона единъ младъ гласъ.

Въ това врѣме тренчѣтъ бѣше вече тръгнѣлъ да му мисли дълго врѣме бѣше късно и селенинчѣтъ, съ сръпчено сърдце, покори се на необходимостта, Затвори отподирѣ си вратата, влѣзе въ отдѣлението и се спрѣ по сръдата му, като си търсѣше съ очи свободно мѣсто, за да сѣдне.

Малкото отдѣление бѣше слабо освѣтено отъ единъ фецеръ, който висѣше надъ вратата за въ другото отдѣление на вагона.

Всички мѣста бѣха заети отъ учащата се младежъ, която си отиваше за празниците. Тукъ се намирахъ студенти-медици, студенти отъ университета, технолози. Имаше и три моми, които по скромнитѣ дрѣхи и по проститѣ и свободни обрѣщания съ мѣжетъ, — но които впрочемъ съвсѣмъ не прѣминавахъ границитѣ на приличнето. — не трудно бѣше да признаемъ, че сѣ интеллигентки.

Задухъ, горещина бѣше страшна, тютюновъ димъ като гѣстъ облакъ висѣше въ въздуха и не позволяваше ясно да разгледашъ лицата на присѣтствующитѣ.

Повидимому всички тѣзи хора бѣхъ близко познати, които не веднажъ сѣ се сръщали и отпрѣди, защото дружелюбно и свободно разговаряхъ и се смѣяхъ.

— Какво, чичко, мѣсто ли търсишъ?... пакъ се чу същия гласъ. Ела сѣдни до мене, азъ съмъ самъ тукъ.

Селенинчѣтъ се обърнѣ къмъ тѣзи страпа, отъ дѣто се чу гласчѣтъ. На една скамейка около прозореца, сѣдѣше единъ младъ медикъ отъ сръденъ рѣстъ. Редомъ до него на скамейката лежеше куферчѣтъ му.

— Азъ ще сръвиѣ куфера подъ скамейката!... продължаваше той: — а ти ето сѣдни редомъ до

мене!... а тъй!... Е, съдни сега!... прибави той, като криеше куфера си подъ скамейката.

Селенинътъ, както можеше, поблагодари услужливия студентъ, съдня на оказаното мѣсто, а тѣжкия си куферъ тури около вратата върху ящика, въ който държатъ обикновенно дърва за отопление на вагона.

Въ това врѣме тренътъ завървѣ по-бърже.

Селенинътъ си свали калпака и се прѣкрѣсти три пѣти, като направи голѣмъ старообрядчески кръстъ.

На врѣхъ главата му се виждаше едно крагло остригано мѣсто.

Всичко това не избѣгна отъ вниманието на съседитѣ му и, съдящиятъ противъ него, — високата, красива брюнетка и технологътъ се произгледяха: «Расколникъ!...» тихо пошепна на съседката си технологътъ

Миняхъ се около десетъ минути. Младежътъ си бѣбрѣше и се смѣеше. Селенинътъ бѣше заетъ съ свои мисли; но ето че съседътъ му извади папироска и наченъ да пуши.

Това нѣщо твърдѣ силно побеспокои селенина; той наченъ да изглежда на около си и да търси друго мѣсто, за да се прѣмѣсти. Цѣла струя отъ димъ, която медикътъ испусти изъ устата си, нѣкакъ сполучливо попадна въ неговитѣ уста. Той се закашля.

Студентъ-медикътъ, безъ да забѣлзва това нѣщо, продължаваше да пуши.

— Милый ми, не отърпѣ най-сетнѣ селенинътъ, — не можете ли излѣзе на друго мѣсто да попушите!...

— А защо?... Тебъ те беспокои това? тогава азъ ще хвтрлѣхъ, ще прѣстанахъ да пушъ, — каза медикътъ и хвърли папироската.

— Спаси тя, Господи, за дѣто ме послуша!...

— А ний пѣкъ сме навикнали и никакъ не ни беспокои тютюновий димъ. Разбира се, за всѣкиго различно!... продължаваше словоохотно медикътъ, който бѣше се поразвеселилъ: — Ето и нашитѣ моми тоже, макаръ че сами не пушатъ, а сѣ навикнали.

Тѣзи приказки се прѣбѣсняхъ, като влѣзе кондукторътъ да провѣрва билетитѣ.

— А ти трѣбва да си старовѣрецъ?*) каза медикътъ, слѣдъ като си отиде кондукторътъ.

— Да, ви сме такива!... спокойно отговори селенинътъ.

— Отведнажъ се и забѣлзва: тютюнъ не обичашъ, темето остригано... Защо си стрижете темето?... Това хичъ не е красиво!...

Селенинътъ, както и всичкитѣ старообрядци, не обичаше да влиза въ спорове съ «църковни-

цитѣ»*) за обрядитѣ и обичаитѣ на своята вѣра и си прѣмълча, още повече, че той забѣлзва веселото състояние на младия си съседъ.

Нѣколко врѣме въ тѣхния край царствуваше мълчание и всички съдѣхъ одѣлбочени въ мислитѣ си.

— Знаете ли що, Александра Василевна! — неочаквано заговори медикътъ, като се обръщаше къмъ високата брюнетка, която съдѣше противъ него, — нѣма ли ни испѣте нѣщичко?

— Нѣма ли още нѣщо да ви дойде въ главата?... съ усмивка му възрази тя.

Въпросътъ се прѣдложи отъ медика тъй високо, щото всички присѣтствующи го чухъ.

Всички се заинтересувахъ, всички скокнахъ отъ мѣстата си, заобиколихъ скамейката, на която съдѣше брюнетката и по разни начини наченяхъ да ѝ умоляватъ.

— Александра Василевна!... Гълъбче!... — чуваше се отъ всички страни: — испѣйте наистина нѣщо!... Поразвеселѣте ни, какво ви струва?... Вий така прѣкрасно пѣете, гласътъ ви е въсхитителенъ!... Дайте възможность и на «смъртнитѣ» да се насладѣтъ отъ «неземнитѣ» звукове!... Вий нали сте, така да се каже, наша Фигнерша**), и т. н.!...

— По-високо, по-нависоко: тя е наша Патти!***).

— Какво е това отъ васъ, господа!... Полу-дѣли ли сте?... замаха на тѣхъ съ рѣцѣ Александра Василевна, — въ вагона те каратъ да пѣешъ!... Какъвъ концертенъ залъ намѣрили!...

— Праздна отговорка и повече нищо!... каза съседътъ на селенина, съ гласъ, който не допускаше възражения.

— Тука сме всички свои хора, нѣма отъ когото да се стѣснявате, а това селенче нѣма ви осѣди.

— Нали така, чичко?... Разбира се!... Та най-сетнѣ и той самъ съ удоволствие ще послуша!...

— Съвършено вѣрно! — закрѣскахъ пакъ всички. — Нѣма отъ кого да се стѣснявате!... Испѣйте, испѣйте, Александра Василевна!

— Та какво ли ще ви испѣхъ?... Най-сетнѣ азъ нѣмамъ сега това вдѣхновение, калпаво ще испѣхъ, опираше се Александра Василевна, но вече не тъй настоятелно както прѣди.

Това забѣлзва цѣлата компания и още повече наченяхъ да ѝ умоляватъ.

— Но какво да ви испѣхъ?...

— Какво да е, каквото знаете!... Нѣкоя русска пѣсничка!... Романсъ, романсъ!... Отъ Кольцовъ «Пропадай ты жизнь!...» Не, не, малороссийска по-добрѣ малороссийска! Вѣрно малороссийска... «вѣютъ вѣтры!»... «вѣютъ вѣтры»... Знаете ли «вѣютъ вѣтры»?... Знаете?... Прѣвѣс-

*) Всички, които признаватъ измѣненіята, внесени отъ патриархъ Никонъ въ свещенитѣ книги, т. е. послѣдователитѣ на Никонъ, наричатъ се (тъй ги наричатъ старообрядцитѣ) никонянци или църковници.

**) Фигнеръ — знаменитъ пѣвецъ въ Петербургската императорска опера.

***) Патти — общезвѣстна американска пѣвица

*) Старовѣрецъ или старообрядецъ наричатъ тогози, който се придържа о старитѣ обряди и старитѣ свещенни книги, които сѣ съществували до раскола въ Русското Православие, т. е. до врѣмето на Патриархъ Никонъ (XVII в.)

ходно!... Тишина, господа, тишина!... Тссъ!... Ей-сегичка Александра Василевна ще запѣе!... Тссъ, тишина!

Всички се умълчахъ, тѣсно-тѣсно обиколихъ скамейката и, съ пристрѣно дихание, всички се приготвихъ да слушатъ.

Александра Василевна раскопча горнитъ копчета на палтото си, за да диша по-свободно, кръстоса си ръцѣтъ на гърдитъ, облѣгна се на гърба на скамейката и запѣ.

(Слѣдва.)

Биография на Роза Боньоръ. (Rosa Bonheur.)

Когато животътъ на нѣкой артистъ е прѣпълненъ съ такива гениални подвизи, съ каквито тоя на Роза Боньоръ, то биографитъ нѣматъ нищо вече да прибавятъ; достатъчно е просто да си ги раскажатъ. Въ тоя расказъ се изрежда всичко: и слава, и работа и постоянство на сърдцето и талантъ, та писачътъ се освобождава отъ всѣкакви други похвали.

Г-ца Bonheur се родила на 16 Мартъ 1822 г. въ Бордо и като достойна дъщеря на своя талантливъ живописецъ баща — Раймондъ Bonheur, тя зела да рисува, щомъ е била въ положение да държи плайвасъ въ ржката си. Това било за неѣ писанье! Прѣваждането картинки на животни или изрисуванieto чельчета за неѣ било по-ясенъ начинъ на исказвание глагола *сма*, отколкото начертаванieto на нѣкакви краснописни знакове. И оттогава напослѣ тя толкова добръ е спрѣгнала тоя глаголъ та отъ това произвела толкова образцови картини, щото никой не помислилъ да ѣ въспрѣпятствува.

Семейството Bonheur се заселило въ Парижъ около 1829 г. съ надѣжда за едно по-добро бѣдѣще. Началото на настаняванieto било печално. Г-жа Bonheur умрѣла, а тая печална смъртъ, която отнела най-силната подпорка на четиритѣхъ невзрачни сирачета, доста врѣме парализирала куража на храбрия артистъ Раймондъ Bonheur.

Надѣгающата го лужда да работи за всички, накарала го да направи много пожертвувания. Той се отдѣлил отъ дѣцата си — единственото му утешение — за да посвети всичкото си врѣме на живописството, та тогава прѣдалъ на четиритѣхъ си малки дѣца: Августъ, Изидоръ, Роза и Г-жа Пейралъ началата на единъ талантъ, който търсѣлъ случай да порасне.

Роза Bonheur надминавала всичкитъ си другари по живописството и въ малко врѣме настигнала учителя си. Баща ѣ билъ поразенъ отъ туй извѣрдно прѣдположение и отъ охотата, съ която дъщеря му се прѣдавала на туй си обично занятие. За да може Раймондъ Bonheur да развие по-добръ способнитѣ на своя ученица, зель ѣ при себе си. Колько били приятни уроцитѣ и колко се разве-

селила работилницата на артиста съ усмивкитѣ на младата мома! Единъ труденъ животъ, животъ на лишения и неприятности по-малко натѣгва върху раменитѣ, когато се тоя прѣкарва отъ двама заедно!

Роза била не само гордостъта на баща си, но още радостъта и утешението му. Колко куражлива мома, и колко сериозно и гордо ходѣла по залкнитѣ да гледа, и то сама безъ никаква друга защита, освѣнъ достоинството си! И гледайте, колко е силно влиянието на прѣвѣсходството надъ обикновеннитѣ сѣщества! Роза Bonheur, нѣжната мома, съ деликатнитѣ си рѣчички, съ засмѣното си лице, съ голѣмитѣ испитателни очи, съ късата си и къдрава коса, като оная на момче, вдѣхвала най-живата почетъ на тия касани въ туй пространно заведение на насилствената смъртъ.

И тѣй артистката смиренно наченѣла своето поприще съ една малка картина, прѣдставляюща двѣ зайчета. Тогава тя била на осемнайсе години. Отъ всичкитѣ други добродѣтели смиренностьта е оная, що най-много прилѣга на всичкитѣ характери. Роза Bonheur знаела, че първитѣ крачки винаги сѣ трѣперящи, че артистътъ, като дѣтето, може при самото си влизанье въ свѣта да се хлъзне, та ти била страхлива, а слѣдователно и малко заблѣзана. Но какво хубаво удовлетворение ѣ запазвало бѣдѣщето!

Въ 1845 г. Роза получавала трети медаль за картината си *крави на пасбище*; а въ 1848 г. за оная си *Оранъ Нивернейска* била наградена съ медаль отъ първи классъ. Люксембургскій музей прѣтежава тая образцова картина, а всеобщото изложение на 1889 г. ѣ поставило въ почетния салонъ.

Критицитѣ на искуството исповѣдватъ, че отъ четирисе години насамъ живописцитѣ на животни не сѣ направили нищо, съ което да надминаватъ тая грандиозна картина, *Summer*, а на Роза Bonheur — овия талантъ.

Сега именно, по тая епоха на сѣществуванieto ѣ, когато тя събирала главни палми, сега тя била поразена отъ смъртъта на най-обичното си сѣщество: баща ѣ, учительтъ ѣ, приятельтъ ѣ, нападнатъ отъ смъртоносна болѣсть едва е можалъ да се нарадва на дъщеря си при награжданieto ѣ за отличното ѣ произведение.

Сполуката често пѣти се исплаща много скѣпо. Артистката напонила своята съ слзнитѣ си.

Щомъ Раймондъ Bonheur съгледалъ картината на дъщеря си: *оранъ нивернейски*, билъ отнесенъ отъ въсхищение. Помислилъ би човѣкъ, че животътъ — животъ на артистъ, който подсебявалъ оня на човѣка — отново се възраждалъ въ него. Какъвъ новъ блѣсъкъ въдушевния безцвѣтното му вече лице! Дъщеря му по едно врѣме зела да се надѣва пакъ, когато го видѣла да се съживява. Уви! първата радостъ на дѣтето била послѣдната радостъ на бащата. Щастieto убива, па даже и тия, които носѣтъ името му!

Сърбьбата на Роза Bonheur прѣснала за малко

врѣме таланта ѝ. Послѣ малко по малко пламъкътъ на гения му изсушилъ сълзитѣ на очитѣ ѝ и от-ново подпалилъ сърдцето ѝ. Повече артистка, от-колкото жена, прѣзирающа нискитѣ суетности, тя се привързала съ по-голъма енергия къмъ иску-ството си бащиното ѝ наслѣдство, което тя не же-лаела да види занемарено.

Назирътъ на коньетъ, сплюкостъ въ Авердвие, конь за проданъ, коньетъ се връщатъ отъ напояване, почивката по мивадитѣ сѣ толкова великолѣпни картини, дѣто небе, земи, хора, животни сѣ трети-рани съ еднаква способностъ.

Нѣколко пъти сѣ натѣквали на Роза Bonheur за нѣкакви си ужъ недостатѣци, за една рѣка въ-обще твърдѣ мъжка; но днесъ и най-скептицитѣ признаватъ вече измамата си: *никой не произвежда нищо по-хубаво* отъ Роза Bonheur. Живописцитѣ знайтѣ това много добрѣ и го исповѣдватъ.

Присъединяване къмъ женската слабостъ най-тежката работа значи да се облагородява женский полъ и да се въздига до висотата на господаритѣ на свѣта: мъжетѣ.

Императорътъ Наполеонъ III разбралъ, че храбрата артистка имала право на едно по-високо отличие, отлѣче, съ което никой, може би, до то-гава жена ги бѣ се удостоила: *Légion d'honneur*. Императрицата Евгения сама отишла да прикачи кръста на Розинитѣ гърди.

Както Роза била първа въ почетния постъ, така също тя била първа и по дѣлото на милостята. Роза Bonheur основала едно училище, дѣто младитѣ момѣ даромъ се учели и занимавали съ живопис-ното. Примѣра ѝ тутакси послѣдвали и други, безъ обаче да могатъ ѝ надминѣ.

Тамъ въ туй училище Роза посветила на уче-ничкитѣ си най-скѣпнитѣ часове, давайки имъ мъдри съвѣти, отнасяйки се къмъ тѣхъ най-въжливю и най-приятелски, насърждавайки единтѣ, спомагайки на други, не веднажъ показвайки най-послѣ, че вели-китѣ интеллигентности всецѣли се подлагатъ на за-конитѣ на събратството.

Отъ нѣколко години насамъ тая велика ар-тистка се е оттеглила при Фонтенебло, въ Би, дѣто живѣе верѣдъ своята обична натура, обличайки се често въ мъжски дрѣхи и прибавяйки нови образ-цови картини къмъ изработенитѣ ѝ вече много други такива.

В. М.

Корреспонденция.

Г-н и Г-а Д. С. Вълчева *София*, Динчиска *Луковитъ*, С. Ризова *София*, П. Пв. Дековъ *Севлиево*, М. Стойчева *Транъ*, пор. Пашевъ *Станимака*, Ол. Якова *София*, Е. Алекснева *Свищовъ*, М. кап. Недѣлкова *Станимака*, А. Кочова *Пльвенъ*, Х. Пандорова *Карлово*, А. Вачева *Сливенъ*, З. Герганова *Ста-ра-Загора*, С. Петрова *Ломъ*, Хр. Мазневъ, Е. Димова *Кю-стендилъ*, А. Бабумова *Радомиръ*, Б. Н. Станева *Севлиево*,

Ан. кап. Върбанова *Руссе*, Р. пор. Босева *Ломъ*, А. Орѣшкова *Свищовъ*, К. Хр. Николаевъ *Самоковъ*, пор. Долгеревъ *Бур-гасъ*, В. Г. Филиппова *Кюстендилъ*, Ив. Алексевъ *Габрово*, свещеникъ Косма *Прилепъ*, Зл. Фр. Стоянова *Варна*, Ек. Пав-лова *София*, В. Бадурова *Калоферъ* М. Христова *Дупница*. Получихме стойността на едногодишно течение на списанието за 1894 год., благодаримъ. — Дако кожухаръ *Пльвенъ*, А. Мес-роровичъ *Пловдивъ*, М. Гр. Хаджипанайтова *Руссе*, М. Янакева *Каварна*, г-нъ Д. капит. Габаровъ *Пльвенъ*. Получихме стой-ността на едногодишно течение на списанието за 1895 год. Благодаримъ. — Дѣв. Друж. «Китка» *Панагорице*: получихме стойността на едногодишно течение на «Жен. С.» и «Дом.» за 95 год. — Г-а Ф. Людсканова *Г. Орхоловица*: получихме стой-ността на едногодишно течение, на списанието за 94 г. — Ф. Мирчева *Видинъ*: получихме 14 л. за 94 и 95 г. благодаримъ. Обявенитѣ тукъ служатъ и за расписка. — Г-жа Е. Майоръ. Ненова *Казанлъкъ*: получихме 8 л. за 94 г. т. е. 1 л. повече. — Читалище «Тръзвенностъ» с. *Сухиндолъ* получихме 7 л. за 95 год., а за 94 г. кой ще внесе? — Анаст. Манолова *Сили-стра* гдѣ и съ какъвъ адресъ сте получавали списанието, а съ какъвъ го получавате сега? — Ю. Каменова *Тръвна* полу-чихме 7 л. за 94 год. благодаримъ.

Обявенитѣ въ корр. на 4 брой лица а именно: Г-а Ц. Христова *София*, Д. Колай Зетъ *Дупница*, Т. Георгиева *Бер-ковича* сѣ заплатили стойността на списанието за 1894 г. Г-а Бѣчварова *Лйтосъ*, Пападия М. Паскалева с. *Меклине* сѣ за-платили за списанието заедно и притурката за 94 г., Г-а Р. Жековъ *Жравна*, е заплатилъ за списанието и домак. за 95 г. а Г-нъ Влаховъ *Пльвенъ* е внесълъ 5 лева и се моли за 2 л. още. — Г-а Е. П. *София*; стойността въ журнала е опрѣде-лена и обявена. Всѣкий внася туй, което остава до издѣлженне смѣткитѣ си. — Шиваровъ *Княжа*; получихме отъ агентина ни 3.50 л. и за първо полугодие.

ИЗВѢСТІЯ

1. Умоляватъ се г. г. абонати и абонатки да внесжтъ по възможности по скоро абонамента си, тѣй като обѣщанитѣ премии въ 4 та страница на списанието ни, ще се даватъ само на ония отъ абонатитѣ ни, които ще заплатѣтъ абона-мента си въ първото полугодие.

2. Първий брой на списанието „Женский Свѣтъ“, както и на притурката „Домакиня“, испра-ща се даромъ до всѣкого, който заяви за това.

3. Умоляватъ се абонатитѣ и абонаткитѣ ни, щото при промѣняването адреситѣ си, да съоб-щѣтъ това на Т. П. станция така и на дирек-цията ни, за да се поправѣтъ адреситѣ имъ, та да не се връщатъ броеветѣ обратно; въ-противенъ случай, дирекцията нѣма да зема прѣдъ видъ никакви оплаквания за нередовно получаване на нѣкои броеве.

4. Умоляватъ се абонатитѣ и абонаткитѣ ни, когато съобщаватъ, че не желѣйтъ да получватъ списанието ни, или пъкъ промѣняватъ адреситѣ си, едновременно съ това да съобщаватъ дѣ и съ какъвъ адресъ сѣ получавали по напрѣдъ списанието.

5. Съобщаваме на тия отъ г. г. абонатитѣ и абонатитѣ ни, които внасятъ направо въ дирек-цията абонамента си, че гербовитѣ марки както и пощенскитѣ настойности повече отъ 5 ст. не се приематъ.